

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

حج چیست؟

حاجی کیست؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حج چیست؟ حاجی کیست؟

نویسنده:

غلامعلی افروز

ناشر چاپی:

پیوند

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	حج چیست؟ حاجی کیست؟
۶	مشخصات کتاب
۶	مبانی روان شناختی و تربیتی
۶	قسمت اول
۱۴	قسمت دوم
۲۰	منابع و مأخذ
۲۰	پی نوشتها
۲۵	درباره مرکز

حج چیست؟ حاجی کیست؟

مشخصات کتاب

شماره کتابشناسی ملی: ایران ۷۷-۶۶۳ سرشناسه: افروز، غلام علی عنوان و نام پدیدآور: حج چیست حاجی کیست / افروز، غلام علی منشا مقاله:، پیوند، ش ۲۲۲، (فروردین ۱۳۷۷): ص ۵-۱۲. توصیفگر: حج

مبانی روان شناختی و تربیتی

قسمت اول

با ژرف اندیشی و تأملی فراتر از معمول پیرامون فلسفه وجودی و مبانی نظری ارزشهای مذهبی و "بایدها" و "نبایدهای" تقییدهای دینی، به این حقیقت دست می یابیم که خالق جهان هستی و ناظم عالم وجود، با آفرینش انسان این اشرف مخلوقات و شایسته جانشینی خدا در زمین همه برنامه ها و روش های تعالی وجود و رشد و فلاح او را نیز در گذرگه حیات دنیایی، موافق با فطرت و سرشت آدمی تقدیر کرده است.

به کلامی دیگر، در جهان بینی اسلام و فرهنگ قرآن، تمامی "بایدها و نبایدهای مذهبی" بر فطرت، منطوق و عقل سلیم انسان این صاحب نیروی تعقل و تفکر و قدرت تشخیص و انتخاب استوار است.

در یک نگاه کلی درمی یابیم که مجموعه بایسته ها و شایسته های مذهبی (واجبات و مستحبات) و نابایسته ها و ناشایسته ها (حرامها و مکروهات)، از نظام منطقی و معیار ارزشی روشنی برخوردار است. بدین معنا که هر آنچه بالفعل و بالقوه، در کوتاه مدت و بلندمدت، آشکارا و پنهانی، به صورت فردی یا جمعی، برای سلامت و رشد زیستی مطلوب انسان مضر است و آفت رشد متعالی ذهنی، روانی و اجتماعی انسان به شمار می آید، ممنوع گردیده، می بایست انسانهای آزاده و عاقل از آنها اجتناب ورزند و به عکس، هر آنچه به گونه ای هموارکننده مسیر رشد جسمانی و عامل رشد و تعالی ذهنی و روانی، اخلاقی و اجتماعی انسان است، تقیید

بدان برای همه انسانهای ممیز و خردمند واجب و ضروری اعلام شده است. گستره فرایض و توصیه های دینی به گونه ای است که هرکس به تناسب ظرفیت و توان خویش می تواند به بهره مندی از این توصیه ها و ارزشها در طی مراتب کمال و نیل به رستگاری، توفیقات جاودانه داشته باشد.

به عنوان مثال، با نگرشی عمیق بر اصول کلی و معیارهای حاکم بر پاره ای از مواردی که به عنوان حرام اعلام شده است، مانند: مصرف مشروبات الکلی، گوشت خوک و مواد مخدر، آفتهای اخلاقی و رفتاری مثل: دروغ، غیبت، تهمت، دزدی، کم فروشی، خیانت، ظلم، بی عدالتی و نظایر آن، درمی یابیم که همه این موارد همانهایی هستند که به گونه ای آفت سلامت عمومی، رشد ذهنی، روانی و اجتماعی انسانها محسوب می شوند.

از سوی دیگر، با در نظر گرفتن معیارهای منطقی، اذعان می داریم که همه بایدها و توصیه های اسلامی، زمینه های رشد عمومی و تعالی وجود آدمی را در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی فراهم می نماید و پایبندی به آنها بهداشت روان، شکوفایی شخصیت و سلامت و اعتلای جامعه انسانی را تضمین می نماید. راست گویی، صداقت، حق گویی، عدالت، ظلم ستیزی و دفاع از مظلومان، عفت و نجابت، مصونیت از آسیب پذیریهها، تألیف قلوب و تلاش برای برقراری صلح و صفا، پرداخت خمس و زکات برای تأمین احتیاجات نیازمندان، مسؤلیت پذیری و رسیدگی به مسایل مستضعفان و محرومان، احترام به والدین و تکریم فرزندان، دانش افزایی و مبارزه با جهل و نادانی، تعاون و همکاری و ... از واجبات دین است که همه صاحبان عقل و اندیشه بر حقانیت و ضرورت تجلی آنها در زندگی فردی و اجتماعی اصرار دارند. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: "من لا عقل له"

لا- دین له " یعنی هر کس از موهبت عقلانیت بهره ای ندارد نمی تواند متدین باشد و در تأکید بر همین معنا نیز فرموده اند: "الدین هو العقل و العقل هو الدین دین همان عقل است و عقل همان دین. " یعنی آدم عاقل، حتماً دیندار است و انسان متدین حتماً عاقل است. مولای متقیان علی علیه السلام نیز در توصیف عقل و دین فرموده اند: "زین الدین العقل " یعنی زینت و زیور دین عقل است.

به عبارت دیگر آنچه از ارزشهای الهی و "بایدها و نبایدهای" قرآنی مبتنی بر فطرت و عقلانیت است که امام متقیان علی علیه السلام می فرمایند: "علی قد العقل یكون الدین " دین مداری هر کس به تناسب عقلانیت او خواهد بود، چرا که دین آدمی به اندازه عقل او خواهد بود. در حقیقت از منظر اولین دست پرورده و دانش آموخته مکتب اسلام، علی علیه السلام همه دین و دینداری نتیجه عقل و عقل مداری است. "الدین و الادب نتیجه العقل " دین و ادب نتیجه و محصول عقل است.

در همین ارتباط و در تأکید بر عقلانیت اساس دین، مولای متقیان علی علیه السلام روایت می کنند که «روزی جبرئیل بر حضرت آدم نازل شد و گفت: ای آدم من مأمور شده ام که ترا در انتخاب یکی از سه چیز مخیر سازم، پس یکی را برگزین و دوتای دیگر را واگذار، آدم گفت: آن سه چیز کدامند؟ جبرئیل گفت: "عقل"، "حیا" و "دین". آدم گفت: از بین این سه چیز "عقل" را برمی گزینم. جبرئیل به حیا و دین گفت شما باز گردید و او را واگذارید. اما حیا و دین گفتند ای جبرئیل ما مأموریم هر جا که عقل باشد با او باشیم و جبرئیل گفت خود

دانید و بالا- رفت ». همه پیام این روایت این است که همیشه عقل با حیا و دین ملازم است یعنی هر که عاقل است با حیا و متدین است. در حقیقت، ملازمت عقل و دین، عقلانیت و شرعیت و همگامی عقل و متدین به گونه ای است که مولای متقیان علی علیه السلام می فرمایند: "العقل شرع من داخل و الشرع عقل من خارج" عقل برای انسان "دین درونی" است و دین برای آدمی "عقل بیرونی" است. امام صادق علیه السلام در همین نگاه می فرمایند: "حجت الله علی العباد النبوی و الحجة فیما بین العباد و بین الله العقل" حجت خداوند بر مردم پیامبر (ص) است و حجت بین مردم و خداوند عقل است.

آری، همه سخن این است که با تأملی بر مبانی روان شناختی ارزشهای دینی و احکام الهی به وضوح درمی یابیم که اندیشه و ارکان دینی در مکتب اسلام بر فطرت و عقلانیت استوار است و دین حجتی است بر همه خردورزان آزاده و آزاداندیشان وارسته.

عاقل یعنی کسی که حیات فردی و اجتماعی اش بر موازین منطق و حکمت و رشد و تعالی استوار است. انسان ممکن است از هوشی سرشار برخوردار باشد، اما در بسیاری از مواقع رفتاری عاقلانه نداشته باشد. مثلاً سیگار کشیدن توسط متخصصان علوم پزشکی، با آگاهی از اینکه استعمال دخانیات مضر سلامت انسان است، رفتاری عاقلانه نیست. هوش وسیله و ابزار است و عقل، حسن استفاده از هوشمندی است. وقتی انسان به باورهای منطقی خود عمل نکند، نمی تواند اندیشه و رفتارهای عاقلانه داشته باشد، "لم تقولون ما لا تفعلون" "چرا می گوئید و عمل نمی کنید"؟، "تأمرن الناس بالبر و تنسون انفسکم"

"آیا دیگران را به انجام کارهای خوب فرمان می دهید و خودتان را فراموش می کنید؟" مولای متقیان می فرمایند: شخص عاقل همواره در اندیشه رشد و کمال شخصیت خویش است. "العاقل یطلب الکمال" از همین رو از نظر مولای متقیان علی علیه السلام عاقل کسی است که همواره رفتار او گفته هایش را تأیید و تصدیق می کند و بین حرف و عمل او فاصله ای نیست، "العاقل من صدق اقواله افعاله".

اسلام، دین حق و منطقی و عقلانیت است، باورها و اندیشه ها و بایدها و نبایدهای اسلامی و آموزه های قرآنی به گونه ای است که بر فراز عصرها و نسلها برای همه انسانهای آگاه و بصیر و خردمند و خردپیشه منشور حیات هدفمند و تعالی گر است.

در فرایند جهانی شدن و جهانی سازی آنچه که می تواند به عنوان متعالی ترین فرهنگ و برترین ارزشها پاسخگوی همه نیازهای فطری و عقلانی انسانها در گستره هستی باشد اسلام و آموزه های قرآنی است، چرا که اسلام مکتب جهان شمول است و جاودانه ترین ارزشها را به ارمغان دارد. جهانی سازی با محوریت حاکمیت اقتصاد جهانی بدون بهره مندی از فرهنگ جهانی نمی تواند معنا و مفهوم ماندگاری داشته باشد و در این رهگذر، تنها آیین و فرهنگ و اندیشه و منطقی که می تواند هدایت فکری و روانی و فرهنگی همه انسانها را در جامعه جهانی متکفل شود فرهنگ پویا و غنی اسلامی و ارزشهای قرآنی است، چرا که حاکمیت فرهنگ اسلامی بر گستره جهان یعنی حاکمیت همه ارزشها و همه زیباییها و بالطبع همه پاسخها.

امروزه بیش از هر زمان دیگر همه جهانیان، کوچکترها و بزرگترها، نوجوانان و جوانان، زنان و مردان به ویژه خانواده ها، نیازمند آرامش روان و امنیت خاطر و نیل به

سعادت جاودان هستند. لازمه احساس آرامش و امنیت روان و تجربه سعادت‌مندی، اندیشه و تفکر دوباره به ارزشهای الهی است که بر پایه نیازهای فطری و روانی و ویژگیهای شناختی و عقلانی انسانها استوار است. اما چه بسیار آدمهایی که در اسارت نفس امّیّاره محبوس گردیده و به گونه ای که بایسته است از بصیرت و قدرت تعقل و تفکر و از قابلیت‌های عقلانی خویش بهره ای نمی گیرند. چه بسیارند انسانهایی که از موهبت عقلانیت بهره مندند اما در حیات فردی و اجتماعی خویش براساس منطق و تعقل عمل نمی کنند، آدمهایی که چشم دارند، اما بصیرت ندارند و کسانی که گوش دارند اما گوش شنوا ندارند و از شنیدن حق و ادراک حق بی نصیبند و چه زیبا قرآن کریم بدین معنا اشاره نموده است: "و لقد ذرانا لجهنم کثیرا من الجن و الانس لهم قلوب لا یفقهون بها و لهم اعین لا یرصرون بها و لهم اذان لا یسمعون بها اولئک کالانعم بل هم اضل اولئک هم الغفلون."

همه سخن این است که همواره صاحبان عقل و خرد، اندیشه و بصیرت بیش از همه به ارزشهای الهی اندیشه نموده و آموزه های دینی و بایسته های قرآنی را اصلی ترین سرمایه آرامش روان و سعادت حیات دنیوی و اخروی خویش می دانند.

از همین رو اندیشه و پایبندی به ارزشهای الهی، آدمی را به سوی قله یگانگی و توحید، آزادی و آزادگی، اخلاص و دل آرامی هدایت می کند.

و در این معنا، پر واضح است که زیباترین جلوه و تبلور ارزشهای والای الهی را در رفتار آزادگان موحد، سخن گویان با خدا و قیام کنندگان به صلاه می توانیم مشاهده کنیم.

"نماز"، این متعالی ترین اندیشه و رفتار حق شناسی و قابلیت و

شایستگی در تقدیم حمد و سپاس به درگاه خالق مَنان، خود کامل ترین پاسخ، به عالی ترین نیاز انسان، یعنی نیاز به خودشکوفایی و کمال جویی است.

"نماز"، این پالایشگر وجود، هم آوایی خالق و مخلوق و پاسخگوی همیشگی نیاز فطری و روانی انسان، برنامه ای است فارغ از قید تاریخ و جغرافیا و فرصتی است برای هر انسان اندیشمند، آزاده و حق شناس که در گستره گیتی و در اوقات معلوم و هنگامی که احساس نیاز، در سکوی عروج قرار گیرد و سرود آزادگی سر داده با حمد خدای رحمان و رحیم راز دل گوید و راه کمال جوید.

و "وضو" مقدمه بایسته نماز و سرآغاز شایسته و نیکوی هر اندیشه و عمل حق مدارانه و خداپسندانه است.

"وضو" پالایش عرشی، طراوت زیستی و روانی و معنوی و روشنگر جهت ها و هدف هاست.

"وضو" تنظیف جسم نیست، بلکه تطهیر جسم و جان و تحوّل ذهن و روان است. وضو زدودن آلودگیهای نفسانی و وارستگی از دلبستگیهای دنیایی و احراز قابلیت تعالی و عروج است. آن گاه که به نیت "وضو" صورت، یعنی نمای شخصیت اجتماعی خویش را می شوئیم، اندیشه و حرکت ما بیانگر این حقیقت است که می خواهیم همه ناسپاسیها و نادرستیها را از چهره و منظر اجتماعی خویش بزداویم. اگر در روابط انسانی و در تعاملات اجتماعی نگاه ناصوابی داشتیم، اگر کلامی ناروا و نابه حق به زبان آوردیم، اگر با نقش چهره کسی را رنجاندیم، صورت و منظر اجتماعی خویش را از همه نادرستیها و ناصوابها، متیتهای و خودمحوریهها منزّه می نماییم، و آن گاه که دستانمان را با آب "وضو" صیقل و صفا می دهیم می خواهیم با همه وجود اعلام نماییم که ما هرگز در اسارت قدرت غیر

خدایی نخواهیم ماند، چرا که دست ستم قدرت است و قدرت خدا بالاترین قدرت هستی است. اگر لحظه ای و ذره ای از توان و قدرت خویش به ناحق و برای غیر خدا بهره گرفتیم، بر سینه بی گناهی زدیم و ظلمی روا داشتیم و به حقوق دیگران تعدی کردیم چنین اندیشه و توانی را از وجود خویش دور می سازیم و از سویدای دل توبه می کنیم و با دستان پاک و پرصفا در برابر معبود خویش به سجده می رویم و دست به دعا برمی داریم، آن گاه که سر خویش را مسح می کنیم، بر این باوریم که سرچشمه همه عملها از مغز و اندیشه آدمی است. بار الها، اگر در گذر زمان، اندیشه و خیال ناروا و ناصوابی بر مغز ما خطور کرد، با مسح سر همه تخیلات نادرست و آمال نفسانی و اندیشه های خودمدارانه و شرک آلود را از قوه مخیله و حوزه تفکر و اندیشه خود پاک می نماییم و سری را در پیشگاه کبریاییت از سر تعظیم فرود آورده و جبهه اش را بر سجده می نهیم که جز اندیشه و سودای تو هیچ ندارد.

و بالأخره زمانی که با آب "وضو" روی پاهای خود را مسح می نماییم، این معنا را تفسیر می کنیم که خدایا اگر در مشی زندگی و حیات فردی و اجتماعی لحظه ای از خویشتن خویش غافل گشته و از مسیر حق و حقیقت و صراط مستقیم باز مانده و مقصد و مقصود را فراموش کرده و گرفتار خودماندگی و ایستایی، سرگردانی و غفلت، لغزش و پریشانی شدیم طلب مغفرت نموده و با همه وجود اعلام می داریم که قدمی جز به حق نمی گذاریم و گامی جز رضای تو بر نمی داریم و

هرگز لحظه ای از مقصد و مقصود غافل نمی شویم. چرا که آن صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین . همه مقصد و مقصود تویی.

قسمت دوم

"روزه"، برنامه تربیتی دیگری است که زمینه رشد مطلوب زیستی، روانی و اجتماعی انسان را مهیا می کند. بر همه انسانهای صالح و سالم واجب است در هر نقطه گیتی، در ماه مبارک رمضان، همدل و هماهنگ با همه مسلمانان، در این برنامه عمومی شرکت کنند. "ماه مبارک رمضان"، اردوگاه عرشی و مدرسه خودسازی و تهذیب نفس، شکستن زنجیره های عادات زیستی، شناختی، روانی و اجتماعی، تقویت آگاهی و اراده و اعتماد به نفس و تلاش برای رسیدن به قله رستگاری است.

"روزه"، برنامه ای است برای رشد و تحول فردی و حرکتی است هدفمند و مؤثر در مسیر فقر زدایی، عدالت و سلامت و تعالی جامعه.

و سرانجام، "روزه"، این دستور پرجلوه پرورشی، با هدف ایجاد تحول در ابعاد وجود، فرصتی فراهم می آورد تا بستر وجود انسان همانند بستر طبیعت، پس از یک سال بهره وری، در معرض دگرگونی و تحول قرار گیرد و فرصت برای رویش پربرکت تر شکوفه های حیات پدیدار گردد.

با این نگاه، "روزه" نیازی طبیعی برای گندزدایی جسم و روان و هموارگر بستر رشد و تعالی انسان است.

اما "حج"، در مقایسه با برنامه های تربیتی دیگر همچون "نماز" و "روزه"، دو قید زمان و مکان را به همراه دارد. به بیان دیگر، در هر روز و هر ماه و در هر مکان و سرزمینی نمی توان اعمال حج را به جای آورد و حاجی شد.

در برنامه تربیتی و تهذیبی "حج"، شاهد پیوند تاریخ و جغرافیای هستی هستیم. به همین

دلیل، "حج"، همانند روزه، به جای یک ماه، در چند روز خاص و زمانهای تعیین شده باید انجام پذیرد.

"حج"، متفاوت از نماز و روزه، فقط در مناطقی مشخص، در سرزمینی مقدس، در میعادگاه توحید، در حریم امن و آرامشگه تاریخ انجام می گیرد.

"حج"، تطهیر وجود در اقیانوس هستی است، شرک ستیزی و وحدت جویی است، پالایش وجود و شست و شوی جان و روان در باران رحمت خداوندی است.

"حج"، گسستن همه زنجیرهای وابستگی، رها شدن از انانیتهای و تشخصها و تمرین و تجربه زندگی توحیدی است.

"نماز" و "روزه" برای همه ایمان آورندگان خداجو و رهروان طریق حق، امری است لازم، اما انجام "حج"، بیش از همه بر افراد متمکن واجب است. در نظام الهی، هر کس که امکان حضور در همایش عظیم حج را داشته باشد و بتواند از عهده انجام برنامه ها و هزینه های آن در نهایت سادگی برآید، مکلف به عزیمت به خانه امن و هجرت از خویشتن خویش به سوی خالق منان است.

واقع امر این است که همواره کسانی که از تمول و تمکن بیشتری در زندگی شخصی و اجتماعی برخوردارند، بیش از دیگران در معرض آسیب پذیریهای رفتاری و کژرویهای اجتماعی قرار می گیرند.

به کلامی دیگر، اگر تمول و تمکن با تزکیه و تهذیب همراه نباشد، می تواند زمینه ای برای تمرد و طغیان شود. انسان متمکن بیش از دیگران تکلیف دارد. آن کس که از نعمتهای الهی نصیب بیشتری دارد، از قدرت بدنی، ظرفیت فکری و امکانات اقتصادی فوق العاده ای برخوردار است، بدون تردید می بایست احساس مسؤولیت بیشتری کند و همواره با تهذیب نفس و صفای درون در ایفای رسالتهای فردی و اجتماعی توفیقات افزونتری کسب نماید.

از این رو "حج" امری واجب

بر انسانهای متمکن است، تا مبادا این تمکن و برخورداری در زندگی اجتماعی برای آنان مایه تشخص و تفاخر، خودنمایی و برتری طلبی، تمرد و طغیان گری باشد و "حج" برنامه جامعی است برای زدودن همه آفات شخصیتی و ایمن شدن در برابر محرکهای شیطانی. اگر به دیده تأمل بر سیر مناسک و اعمال "حج" و احکام آن از آغاز تا پایان بنگریم، به نیکی در می یابیم که "حج"، پالایش نفس از همه آسیبهای روانی و کژرویههای اجتماعی و پردازش و پدید آوری شخصیتی است قابل اعتماد، مصون از هر فساد، متواضع و آرام، غالب و حاکم بر کششهای نفسانی و محرکهای اجتماعی، بی نیاز از آزمندیها، فزون خواهیها و به دور از نشانه های خودنمایی و برتری جویی و عبدی است صالح و آزاده، حلیم و امین در خانه و اجتماع و "حاجی" چنین است.

از این رو کسی که به سفر عرشی "حج" می اندیشد، احساس می کند که به دنیای دیگری عزیمت می کند و می باید از وابستگیهای دنیوی رها شود، از دغدغه های خاطر، نگرانیها و اضطرابات حاصل از پیوندهای اجتماعی و تعامل و دادوستد های بین فردی آزاد گردد تا با دلی آرام و قلبی مطمئن را حل دیار توحید شود. لذا نزد این و آن می رود و از خویشان و یاران، همسایگان و همشهریان و همکاران و هم قطاران، حلائیت می طلبد و از رفتار ناخوشایندی که احتمالاً با برخی از آنان در شرایط و موقعیت خاصی داشته و از غیبتی که نموده است، عذرخواهی می کند و با این کار، کدورتها و غبارها را می شوید. همچنین تلاش می کند قبل از سفر، همه دیون شرعی و قانونی خود را پردازد و تصویر روشنی از وضع مالی و تسویه حسابها و

تعهدات اخلاقی و اجتماعی خود ترسیم نماید و به خانواده و وصی خود ارائه کند. چرا که "حج" سفری نیست که بی توجه به وضعیت گذشته و حال و غافل از حلالها و حرامها، رضامندیها و نارضایتیهای این و آن بتواند عبادتی مقبول باشد و "حاجی" صفتی نیست که به آسانی زینت بخش شخصیت هر مسافر سرزمین وحی گردد. "حاجی" شدن یعنی متّصف شدن به همه فضیلتهای اخلاقی و ارزشهای انسانی و مصون بودن از همه رذیلتهای اخلاقی و رها شدن از اسارت‌های نفسانی.

برای اتصاف به صفت "حاجی"، و دست یابی به چنین مقام والایی، باید زحمتهای کشید و رنجها متحمّل شد. از خود به درآمد و با خدا یکی شد. ناخالصیهای وجود را در آتش عشق سوزاند و مصفاً شد. دل را از هر آنچه غیر حق است، خالی کرد و بذره‌های محبت محبوب را در آن نشانند. جسم و جان را در دریای رحمت پروردگار، تغسیل و تطهیر کرد. لباس نشان را از تن به در آورد و با تن پوشی از "سفیدی" بی نشان شد. در برابر همه وسوسه‌ها و تمایلات درونی و کششهای نفسانی، عافیت جویبها و راحت طلبیها ایستادگی کرد و با ایمان استوار و توکل راسخ، یتیمی خالص و انگیزه‌ای مقدس، لحظه‌ای از تلاش در عرصه‌های صدق و صفا و مروت و ایثار غافل نماند.

اگر به حقیقت به "حج" آمده‌ای و می‌خواهی به منزلت و مقام "حاجی" مفتخر شوی و نشان عزّت ارزشی را درون سینه ات جای دهی، باید تمرین و تجربه دیگری را آغاز کنی.

تو خود نیک می‌دانی که "بل الانسان علی نفسه بصیره" و دیگران نیز می‌دانند و همه روان‌شناسان و روان‌درمانگران نیز بیان می‌دارند

که اساسی ترین آسیبهای شخصیتی و مهمترین آفات اخلاقی و مستعد ترین زمینه های کژروی و انحرافات رفتاری انسان در همه زمان ها و مکان ها، ریشه در برخی ویژگیها و عقده های روانی و عدم مهار بعضی از تمایلات نفسانی دارد.

و خداوند مَنان، صورتگر شاکله آدمی و علیم بر همه قوانین حاکم بر نفسانیات و ویژگیها و نیازهای فطری انسان می خواهد که انسان متمکن در فرایند "حاجی شدن" در یک ابتلا و امتحان عظیم، خانه دل را زیر و زبر کند و بر همه کششهای درون و محرکهای بیرون و آسیبهای رشد و تعالی شخصیت چیره و حاکم شود.

از همین روست که در طریق "حاجی شدن" و مصونیت یافتن از آسیب پذیریهای روانی و اجتماعی، انسان باید آنگاه که لباس بی نشان احرام بر تن می کند و تیرگیها را زدوده، با سپیدی همراه می شود، مقابله و مبارزه با آفتهای شخصیت متعادل و متعالی را تمرین و تجربه کند. آنکه می خواهد "حاجی" شود، باید:

- از خودبینی و خودآرایی پرهیز کند.

- از راحت طلبی و عافیت جویی به دور باشد.

- از خودآزاری و دیگر آزاری اجتناب ورزد.

- از اندیشه تخریب و تهاجم و پرخاشگری آزاد باشد.

- از خود ارضایی و غلیان هوسها و کششهای جنسی رها باشد.

- از تفاخر و برتری طلبی و خود بزرگ بینی مبرا باشد.

- از زبان و رفتار تظاهر و تزویر و تحقیر و توهین جدا باشد.

چراکه غالب بودن این ویژگیها در زندگی فردی و اجتماعی، اصلی ترین آفات رشد و اساسی ترین آسیبهای شخصیت انسان است.

و "حاجی" کسی است که با تمرین وافی در وادی زدودن آفات رشد و استیلا بر کششهای نفسانی و محرکهای اجتماعی و تجربه برادری و برابری، صفا و

پاکی، مروت و ایثار، زندگی هدفمند و خدامحور، ستیز با شیاطین سرکش نفس و دشمن معنویت، انزجار و تبری جستن از مشرکان و ظالمان و طاغیان عصر، آماده قربانی کردن عزیزترین هستی خویش می گردد.

"قربانی کردن"، مرحله ای با شکوه از فرایند پر عظمت "حج" است.

اینک که می خواهی "حاجی" شوی و به مقام والای ابراهیمی نایل گردی، در صف منادیان راستین لا اله الا الله قرار گیری و از سویدای دل لیبک حق گویی، تو نیز باید به نشانه توفیق در پالایش وجود و غلبه بر همه کششهای نفسانی و محرکهای روانی و اجتماعی، صیقل دادن جسم و جان و اخلاص و یکتا پرستی، "اسماعیلت" را قربانی کنی؛ که ابراهیم چنین کرد.

عزیزترین هستی ابراهیم علیه السلام، در پایان یک عمر انتظار و یک قرن تلاش و رنج و محنت، فرزندی دلبنده و پسری زیباروی و نیکوسیرت بود که او در صحنه امتحان، به رغم همه دلبستگیها، آماده شد تا ریشه ها و رگه های وابستگی را قطع کند که ندا آمد ای ابراهیم، تو پیروزی، به جای اسماعیلت، گوسفندی قربانی کن.

در طبق اخلاص بگذار، هر چه و هر که باشد: سرمایه ات، فرزندان، همسرت، مقامت، آبرویت، شغلت، شهرت، فزون خواهی ات، خود کامگی ات و

حال که تو می خواهی "حاجی" شوی و به برترین منزلت و مقام در جامعه مسلمانان نایل شوی و عزت اسلامی نصیب گردد، به اسماعیلت بیندیش، خالصانه و مخلصانه تأمل کن. آری اسماعیل خود را، هر آنچه هست، در هیأت گوسفندی و شتری، در مسلخ عشق و ایثار قربانی کن.

اینک با توفیق در این آزمون سترگ، به سان بندگان ناب خدا، آرام دل و سبک بال چون پروانه، برای ایفای نقشی تازه و رسالتی نو، گام در سرزمین خود نه و به

میان جمع مردمان خویش بازگرد.

اکنون رفتار و منش تو به گونه ای است که گویا تولد دوباره ای یافته ای و قلبت برای خدا می تپد و بس. جز حق نمی گویی، جز حق نمی جویی و جز به صراط حق گام نمی گذاری و همه مردم از کوچک و بزرگ و زن و مرد انتظار دارند و دوست می دارند که همه ارزشهای والای قرآنی و الگوی متعالی شخصیت اسلامی را در منش و رفتارهای فردی و اجتماعی تو مشاهده و تجربه نمایند.

و "حاجی"، یعنی مظهر مقاومت در برابر طوفان سرکش نفس، تفسیر درستی و صداقت، تجسم گذشت و ایثار، تبلور محبت و منطق و تجلی صفا و مروت.

منابع و مأخذ

آیت الله مکارم شیرازی (۱۳۷۵). ترجمه قرآن کریم، انتشارات دارالقرآن کریم، قم.

افروز، غلامعلی (۱۳۸۲). روش های پرورش احساس مذهبی، انتشارات اولیا و مریان.

افروز، غلامعلی (۱۳۸۳). روان شناسی تربیتی کاربردی، انتشارات اولیا و مریان.

رسولی محلاتی، سیدهاشم (۱۳۷۷). غررالحکم و دررالکلم، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

تنکابنی، مرتضی (۱۳۸۰). نهج الفصاحه، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

پاینده، ابوالقاسم (۱۳۶۰). نهج الفصاحه، انتشارات جاویدان، چاپ سیزدهم.

مصطفوی، سیدجواد (۱۳۴۸). ترجمه اصول کافی، تألیف کلینی، انتشارات نشر فرهنگ اهل بیت علیهم السلام، تهران.

عادل، محمود (۱۳۶۷). تنظیم کننده: مجمع البحرين، تألیف فخرالدین طریحی، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

پی نوشتها

. عمل به مستحبات، از جمله گرفتن روزه های مستحبی، ادای نمازهای نافله و نماز شب و غیره، از جمله ارزشهایی است که مسیر رشد انسانهای متعالی را هموار می کند.

. تحقیقاتی که اخیراً نتایج آن در دانشگاه لندن اعلام شده، بیانگر این حقیقت است که مصرف الکل، ولو اندک، علاوه بر آثار سوء خانوادگی و اجتماعی، موجب انقباض سلولهای مغزی می شود.

. تحقیقات انجام شده حکایتگر این مسأله است که علاوه بر ضرر قابل توجه مصرف گوشت خوک برای سلامت عمومی انسان، هورمونهای موجود در گوشت خوک شرایط عاطفی و روانی انسان را به طور قابل ملاحظه ای مختل می کند و میزان

پرخاشگری و عصیانگری و رفتارهای نابهنجار خوگ خوران را به طور چشمگیری مضاعف می نماید.

. پیامبر صلی الله علیه و آله: "من اصبح و لایهتم بالمسلمین، فلیس بمسلم" هرکس سحر کند و در اندیشه کارپردازی مسلمانان نباشد، مسلمان نیست (نهج الفصاحه، ترجمه ابوالقاسم پاینده).

۲. نهج الفصاحه

۱. غررالحکم، جلد ۲

۲. غررالحکم، جلد ۲

۳. غررالحکم، جلد ۲

۱. عن علی علیه السلام قال: هبط جبرئیل علیه السلام علی آدم علیه السلام فقال: یا آدم

انی امرت ان اخیرک واحده من ثلاث فاخترها ودع اثنتین فقال له آدم: یا جبرئیل و ما الثلاث؟ فقال: العقل و الحیاء و الدین فقال آدم علیه السلام، انی قد اخترت العقل فقال جبرئیل للحیاء و الدین انصرفا و دعاه فقالا: یا جبرئیل آنا امرنا ان نکون مع العقل حیث کان قال: فشانکما و عرج (اصول کافی، جلد ۱).

۱. مجمع البحرین (عقل) ۲۲۴

۲. اصول کافی، جلد ۱

۱. صف، ۲

۲. بقره، ۴۴

۳. غررالحکم، جلد ۲

۱. غررالحکم، جلد ۲

۱. اعراف، ۱۷۹

. پیامبر بزرگوار اسلام فرمودند: هر کس می خواهد با خدا سخن بگوید، نماز بخواند و هر کس می خواهد خداوند با او سخن بگوید، قرآن تلاوت کند (نهج الفصاحه).

۱. انعام، ۱۶۲

. بدیهی است آنان که از ظرفیت روانی بیشتری برخوردار هستند و نیاز به برنامه های تربیتی فوق العاده دارند، می توانند در ایام و روزهای دیگر نیز روزه های مستحبی بگیرند.

. تربیت به معنای دقیق آن، از شکستن عاداتها آغاز می گردد. به تعبیری عاداتهای خوب هم، خوب نیستند! نماز را هم نباید بر حسب عادت به جای آورد. هر عمل و رفتار ما باید همراه با آگاهی و نیت و اراده باشد.

. جمع آوری مطلوب و به حق زکات فطر در همه جوامع اسلامی و توزیع مناسب آن میان مستمندان و نیازمندان کشورهای مسلمان نشین، بدون تردید گامی مؤثر در جهت فقر زدایی است و احتیاجات غذایی مسلمانان نیازمند، برای زمان قابل توجهی تأمین می شود.

۳. همه ساله گزارشهای کارگزاران فرهنگی و مسؤولان قضایی و انتظامی حاکی از آن است که در ماه مبارک رمضان تخلفات رفتاری به طور چشمگیری کاهش می یابد.

. درست مانند آنکه کشاورزان فهیم همه ساله قبل از بذرافشانی تازه، زمین کشت را شخم می زنند

تا علفهای هرز و آفتهای رشد از بین برود و بذر جدید در بستری مناسب نمو کند، ماه مبارک رمضان هم بستر وجود انسان را از آفتهای احتمالی رشد مصون می سازد و زمینه رشد مطلوب را فراهم می کند.

. روزه در یک ماه تمام (ماه رمضان) مقرر گردید و حج دو سه روز در ماه ذیحجه و فقط در منطقه مکه.

. "لا یكلف الله نفساً الا وسعها": خداوند بر کسی، بدون توجه به توانایی ها و وسعت وجودش تکلیف نمی کند (بقره، ۲۸۶).

. بخشی از هویت فردی انسان با "لباس" مشخص می شود. وقتی گروهی از انسانها لباس یک شکل به تن می کنند، مثل بیماران بیمارستانها، سربازان پادگانها و یا آنگاه که همه انسانهایی که به حج آمده اند کفن پوش می شوند، تمامی فردیتها، هویتها و تشخصها از میان می رود. به همین دلیل است که بعضی از بیماران متمکن دوست دارند در بیمارستان نیز لباس شخصی به تن داشته باشند!

. لیس للانسان الا ما سعی (نجم، ۵۳)

. سعی بین صفا و مروه

. قیامت، آیه ۱۴: "همانا انسان بر کششهای نفسانی خود آگاه است."

. در حال احرام، نگاه کردن در آئینه، عطر زدن و استفاده از انگشتری زینتی و ... ممنوع است.

. در حال احرام، پوشاندن سر و سایبان بر سر قرار دادن ممنوع است.

. در حال احرام خون انداختن بدن، کشتن حشراتی که در بدن سکنی گزیده اند و ... ممنوع است.

. در حال احرام، کندن درخت و هر رویدنی، کشتن حیوانات و جدال و مسلح شدن به سلاحهای گرم و سرد ممنوع است.

. در حال احرام، خود ارضایی، معاشقه و ارتباط با همسر ممنوع

است.

. در حال احرام، تفاخر و مباهات و ... حرام است.

. در حال احرام، دروغ گفتن، تهمت زدن و فحاشی حرام است.

. در بعضی از کشورهای اسلامی، آن کس که از سفر حج به موطن خود باز می‌گردد، یعنی "حاجی"، از منزلت والایی در میان مردمان خود برخوردار است. مردم او را امین می‌دانند و مصون از آسیبها و کژاندیشیها، به همین دلیل است که وقتی یک پزشک متخصص از کشوری مثل مالزی "حاجی" می‌شود، ابتدا کارت ویزیت و تابلوی مطب خود را عوض می‌کند و نام خود را با کلمه مقدس "الحاج دکتر..." مزین می‌نماید. اما جای بسی تأسف و تأثر است، هنگامی که از منزلت "حاجی" در ایران اسلامی سخن می‌گوییم!

. و عباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هوناً و اذا خاطبهم الجاهلون، قالوا سلاماً (فرقان، آیه ۶۳).

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریان‌های اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می‌نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقاتی و ترجمانی

اصفهان

خانه کتاب

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

